

унесе, по слѣдитѣ на въображението на Конрада, тамъ дѣто се творѣтъ човѣшкитѣ сѣдбини — надъ звѣздитѣ, надъ въртежа на сферитѣ, тамъ дѣто единъ другъ се досѣгатъ, Твореца и Творението! ¹ Цѣлата поема, а най-вече третата ѣ часть, не се отличава съ ясность, по нима всѣкога ясностьта е признакъ на гения? Най-често водата бива бистра и ясна . . .

И слѣдъ като поета е работилъ до послѣдни дни на живота си надъ нея, Задушница исцѣло си остава сѣ тѣй халтава откъмъ външна и вътрѣшна композиционна страна; но въпреки този ѣ недостатъкъ, тя, по високопоетическиятѣ си достоинства, заема мѣсто между малкото поетически творения, въ които трепти безумната усмивка на гения. Задушница е отъ рода на Гетевия Фаустъ, Байроновия Манфредъ и Ибсеновия Брандъ. Въ творения отъ подобенъ характеръ да се дири опрѣдѣленъ планъ въ тѣхното външно и вътрѣшно развитие, хармония на отдѣлнитѣ части, съ една рѣчь да се прилага на тѣхъ обикновенното мѣрило на критиката е просто прѣстѣпление. Колкото откъслечни и несвързани да сѣ тѣ на гледъ, въ тѣхъ е видетъ гордия полетъ на гения — а за него обикновенитѣ граници сѣ незначайни. Той се възема надъ тѣхъ и неговата пѣсенъ е звѣзда отвѣдъ тоя свѣтъ. ² При естетичната наслада отъ четението на такива поетически творения се примѣся и мѣжа, защото обикновено тѣ сѣ рожби на страданията на твореца имъ, страдания на неуравновѣсенъ духъ, доводданъ до иступление отъ тѣхъ. И не една страница отъ Задушница е писана отъ Мицкевича въ състояние на иступление. Така напримѣръ, знаменитата импровизация, въ третата часть на Задушница, е написана въ една нощъ и когато на утринъта Одиенецъ, най-блиския приятель на Мицкевича, влиза въ стаята му, намира го прострянъ на пода до леглото, изнемощенъ падналъ въ безсъзнание. Та и цѣлата тая дивна драматическа поема носи характеръ на импровизация, на нѣщо излѣно непосредственно отъ кипежа на чувства, въ състояние на екстазъ, близкъ до екстаза на библейскитѣ пророци, и съ такъвъ мощенъ визионеренъ езикъ, какъвто го има само въ Библията и въ Ницевия Зара-

¹ Стихове отъ Импровизацията. Задушница III ч.

² Пакъ тамъ.